

MATERIJAL ZA VANREDNE UČENIKE

PREDMET: EKONOMIKA I ORGANIZACIJA POSLOVANJA

RAZRED: DRUGI

Ekonomika i organizacija poslovanja
za
drugi razred

Šta je privreda?

Privreda je organizirana aktivnost u cilju zadovoljavanja potreba društva. Privređivanje i privreda sastoje se u proizvodnji i razmjeni upotrebnih vrijednosti u obliku materijalnih dobara i usluga.

Navedi ekonomske procese koje obuhvata proces privređivanja u širem smislu.

To su: proizvodnja, razmjena, raspodjela i potrošnja.

Šta je cilj proizvodnje?

Cilj proizvodnje je proizvodnja proizvoda koji svojim upotrebnim kvalitetama podmiruju određene potrebe društva.

Šta je rad?

Rad je svrsishodna i svesna djelatnost ljudi u procesu proizvodnje koji ima za cilj proizvodnju proizvoda ili vršenje usluga, donošenje odluka šta će se i kako proizvoditi, kako će se rezultati rada djeliti i sl.

Objasni predmete rada.

Predmeti rada su materije koje radnik mijenja, prerađuje, obrađuje u proizvodnji, po određenom tehnološkom postupku, u cilju dobivanja novog proizvoda. Predmeti rada mogu biti razne sirovine dobivene iz prirode, npr. ruda ili poluproizvodi koji su rezultat nekog ranijeg rada radnika, npr. štof za proizvodnju odjela.

Objasni sredstva za rad.

Sredstva za rad su razne vrste mašina, oruđa za rad, alati, instrumenti koje radnik koristi da bi predmete rada mjenjao, obradio u cilju dobivanja novog proizvoda. Radnik ih obično koristi duži vremenski period u procesu proizvodnje.

Šta je preduzeće?

Preduzeće je samostalna ekonomska cjelinak koja obavlja privrednu djelatnost i stiče dobit prodajom proizvoda ili vršenjem usluga na tržištu.

Kako preduzeća možemo dijeliti?

Preduzeća možemo dijeliti prema različitim kriterijima, kao:

prema veličini

prema djelatnosti koju obavljaju

prema obliku svojine sredstava.

Kako djelimo preduzeća prema djelatnosti koju obavljaju?

Djelimo ih na:

preduzeća u oblasti proizvodnje

preduzeća u oblasti razmjene

preduzeća u oblasti usluga.

Nabroj preduzeća u oblasti proizvodnje.

To su:

industrijska preduzeća
rudarska preduzeća
poljoprivredna preduzeća
građevinska preduzeća
saobraćajna preduzeća.

Objasni dioničko društvo.

Dioničko društvo je preduzeće koje sredstva potrebna za osnivanje i poslovanje pribavlja izdavanjem dionica. Dionice su papiri od vrijednosti i mogu glasiti na određeno ime ili na donosioca. Osnovna glavica, tj. kapital dioničkog društva podjeljen je na jednake dijelove - dionice koje dioničari kupuju. Prodajom dionica obezbjeđuje se imovina društva.

Koji su razlozi prestanka rada preduzeća?

To su: nepostojanje prirodnih uslova koji su značajni za rad preduzeća, prekršaj zakonskih normi, ako ne postoje ekonomski uslovi za rad preduzeća, neregulisanje zakonskih obaveza iz poslovanja, ako se utvrdi ništavnost upisa u sudski registar i sl.

Šta je stečaj?

Stečaj predstavlja zakonom propisan i složen postupak koji se prakticira kada privredni subjekt ne može da pokriva svoje obaveze iz poslovanja.

Šta je likvidacija?

Likvidacija je postupak prestanka rada privrednog subjekta a primjenjuje se ako je istekao rok za rad i postojanje preduzeća, ili ako se utvrdi da je postupak osnivanja ništavan i u drugim zakonski predviđenim slučajevima.

Objasni pojam reprodukcije u širem smislu?

Pojam reprodukcije u širem smislu predstavlja višestrukost ekonomskih odnosa koji se ostvaruju kao jedinstvo procesa proizvodnje, raspodjele razmjene i potrošnje.

Navedi vrste reprodukcije.

To su: Proširena reprodukcija, prosta reprodukcija i umanjena reprodukcija.

Navedi tri osnovna elementa reprodukcije.

To su:

sredstva za rad
predmeti rada
rad.

Šta pokazuju izvori sredstava?

Izvori sredstava pokazuju porijeklo sredstava kojima preduzeće posluje.

Kako možemo podjeliti izvore sredstava sa stanovišta vlasništva?

Djelimo ih na:
vlastite izvore sredstava
tuđe izvore sredstava

Definiši troškove u širem smislu.

Troškovi u širem smislu obuhvataju sve raskode i izdatke koji su nastali u vezi sa proizvodnjom proizvoda ili vršenjem usluga i drugih oblika poslovanja preduzeća.

Kako se dijele troškovi prema elementima reprodukcije?

Djele se na: troškove predmeta rada, troškove sredstava za rad i troškove rada.

Šta su troškovi predmeta rada?

To su vrijedonosno izraženi utrošci predmeta rada koji su ušli u sastav gotovog proizvoda.

Navedi troškove predmeta rada.

U troškove predmeta rada ubrajamo vrijednosti utrošenih sirovina i materijala, troškove energije, goriva i maziva, sitnog inventara, ambalaže i autoguma, troškove tuđih usluga.

Objasni direktne troškove.

Direktni troškovi se mogu direktno prenijeti i obračunati za svaki proizvod. Visina direktnih troškova može se lako konstatirati na osnovu trebovanja i evidencije materijalnog knjigovodstva kao i druge dokumentacije.

Objasni fiksne troškove.

Fiksni troškovi u svom ukupnom iznosu ostaju nepromjenjeni u odnosu na promjenu obima proizvodnje. Fiksni troškovi su oni troškovi čija je visina uslovljena instaliranim kapacitetom. Oni su fiksni, stalni, nepromjenjeni, konstantni.

Objasni varijabilne troškove.

Ove troškove zovemo varijabilnim jer variraju, mijenjaju se u ukupnom iznosu s promjenom obima proizvodnje. Njihova visina zavisi od obima proizvodnje, a mogu se smanjiti samo ako se smanji taj obim. Oni su proporcionalni obimu proizvodnje.

Šta je kalkulacija?

Kalkulacija je obračun troškova po proizvodima.

Kako možemo prihode klasificirati?

Prihode preduzeća možemo klasificirati:

redovni prihodi

neposredni prihodi

Šta je dobitak?

Ako je zbir prihoda veći od zbira rashoda, onda se javlja pozitivan poslovni rezultat koji se zove dobitak.

Šta je gubitak?

Kada preduzeće iz zbira prihoda ne može nadoknaditi raskode, jer su rashodi veći od prihoda, tada je rezultat poslovanja negativan i naziva se gubitak.

Objasni produktivnost rada.

Produktivnost rada, kao jedan od ekonomskih principa reprodukcije, predstavlja težnju preduzeća da proizvede određenu količinu proizvoda ili izvrši usluge uz minimalan utrošak radne snage. Ako se proizvede veća količina proizvoda u jedinici vremena, kažemo da je ostvarena veća produktivnost.

Objasni ekonomičnost.

Ekonomičnost je ekonomski princip koji se ispoljava u težnji da se ostvari određena proizvedena vrijednost uz što manje trošenje sva tri elementa reprodukcije (predmeta rada, sredstava za rad i rada). Ekonomičnost treba da iskaže racionalnost trošenja, što upućuje na internu ekonomiju, na proces proizvodnje, odnosno reprodukcije.

Objasni rentabilnost.

Rentabilnost je ekonomski princip koji se ispoljava u težnji da se ostvari što veći finasijski rezultat uz što manje angažiranih sredstava. Ona je odlučujuće mjerilo efikasnosti korištenja sredstava, mjerilo uspjeha proizvođačke aktivnosti i poslovnosti preduzeća.

Šta je radno mjesto?

Radno mjesto je osnovna ćelija u preduzeću i mora biti usklađeno sa uslovima koje traži kompleksna organizacija proizvodnog procesa.

Koji su elementi radnog mjesta?

Elementi radnog mjesta su: radnik, sredstva za proizvodnju, prostor za rad s odgovarajućim radnim uslovima.

Koje vrste radnih mjesta razlikujemo?

Razlikujemo sledeće vrste radnih mjesta:

otvorena radna mjesta

zatvorena radna mjesta

radno mjesto stabiliziranog tipa.

Šta je zadatak funkcije organizacije?

Funkcija organizacije ima zadatak da što bolje organizira i uskladi sve aktivnosti koje su neophodne da bi se proces reprodukcije obavio što uspješnije.

Šta je cilj planiranja?

Cilj planiranja je izrada odgovarajućih planova, utvrđivanje mjera i uslova za realizaciju pojedinih planova, kao i praćenje izvršenja planskih zadataka.

Šta je plan?

Plan je sredstvo za uspješnije ostvarivanje cjelokupnog procesa reprodukcije.

Objasni računovodstvenu funkciju.

Računovodstvena funkcija evidentira i prati kretanje sredstava kroz proces reprodukcije, vrši nadzor utrošaka sredstava prema namjeni i korisnicima. Na bazi evidencije i nadzora utrošaka sredstava, ova funkcija pravi računovodstvene obračune na kraju godine ili periodično u toku godine.

Šta podrazumjeva tržišna funkcija?

Tržišna funkcija podrazumjeva aktivnosti preduzeća koje su vezane za tržište. To je, prije svega, nabavljanje elemenata reprodukcije, a s druge strane – prodaja gotovih proizvoda na tržištu.

Šta je zadatak kontrole?

Zadatak kontrole u oblasti ekonomskog života jeste da kao specifičan dio aktivnosti vrši ispitivanje i provjeravanje primjene normi iz oblasti ekonomskog života.

Koje vrste kontrole razlikujemo?

kontrolu unutar preduzeća

vanjsku kontrolu